

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

Руски јазик
за VIII одделение

Скопје, 2024 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	Руски јазик
Вид/категорија на наставен предмет	Задолжителен
Одделение	VIII (осмо)
Теми/подрачја во наставната програма	<ul style="list-style-type: none"> • Портрет, карактер и професија • Секојдневен живот • Моменти за празнување
Број на часови	2 часа неделно / 72 часа годишно
Опрема и средства	<ul style="list-style-type: none"> • Компјутер, печатач, проектор, табла, CD/DVD - плеер, интерактивна табла • Слики, постери, фотографии, предмети, флеш-карти, стикери, хартија во боја, хамер, ножици, лепак, блокови, дрвени боички, фломастери • Учебник, прирачници, речник, списанија (печатена и/или електронска форма)
Норматив на наставен кадар	<p>Наставата по <i>руски јазик</i> може да ја изведува лице кое завршило:</p> <ul style="list-style-type: none"> - студии по руски јазик и литература – наставна насока, VII/1 или VIA според МРК и 240 - студии по руски јазик и книжевност – наставна насока, VII/1 или VIA според МРК и 240 - студии по руски јазик и литература – друга насока и со здобиена соодветна педагошко-психолошка и методска наобразба (доквалификација) за настава по руски јазик на акредитирана високообразовна установа, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС. - двопредметни студии по македонски и руски јазик, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС. - студии по руски јазик и литература/книжевност - друга насока во комбинација со друг јазик и со здобиена соодветна педагошко - психолошка и методска подготовка за наставата по руски јазик на акредитирана високообразовна установа, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС.

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето **Користење други јазици** од Националните стандарди:

	<i>Ученикот/ученичката знае и/или умее:</i>
II-A.1	да разбере фрази и најчесто употребуван вокабулар што се однесува на области од најнепосредна лична важност (на пр. најосновни лични и семејни информации, купување, исхрана, здравје, околина);
II-A.2	да ја сфати главната поента во куси, јасни, едноставни пораки и соопштенија;
II-A.3	да чита куси, едноставни текстови и да разбере куси едноставни пораки во рамки на позната тематика;
II-A.4	да најде конкретни информации во едноставни секојдневни материјали, од видот реклами, проспекти, менија, возни редови и сл.;
II-A.5	да комуницира во едноставни и рутински ситуации кои бараат едноставна и директна размена на информации за познати теми и активности;
II-A.6	да иницира и да учествува во куси конверзации на позната тематика;
II-A.7	да користи низа од фрази и реченици за да го опише со едноставни зборови семејството и другите луѓе, животните услови, интресите и секојдневните активности;
II-A.8	да напише куси, едноставни белешки и пораки коишто произлегуваат од секојдневна потреба.
	<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>
II-B.1	преку изучување на друг јазик се олеснува учењето на повеќе јазици и се можност за комунакација со припадници на различни културни/јазични групи;
II-B.2	познавањето на повеќе јазици се олеснува пристапот до ресурси што се корисни за совладување на други наставни предмети/содржини;
II-B.3	преку изучувањето на други јазици се развива интерес и почит за различни јазици и култури;
II-B.4	преку изучувањето на други јазици се развива почитување за другите култури и се подобруваат интеркултурните компетенции.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните трансверзални подрачја на Националните стандарди:

Дигитална писменост

	<i>Ученикот/ученичката знае и/или умеет:</i>
IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ, да одбере и инсталира програми кои му/и се потребни, да користи програми за заштита и да реши рутински проблеми во функционирањето на дигиталните уреди и мрежи;
IV-A.4	во соработка со други да анализира проблем, развие идеја и план за негово истражување и решавање и да испланира кога и за што ќе користи ИКТ;
IV-A.5	да определи какви информации му/и се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини и да ја процени нивната релевантност во однос на конкретната потреба и веродостојноста на изворот;
IV-A.6	да избере и користи различни алатки за обработка на податоци, да ги анализира податоците и да ги претстави на различни начини, почитувајќи ги правилата за користење.
IV-A.7	да одбере и користи соодветни ИКТ-алатки за комуникација, безбедно да сподели информации, да контактира и да соработува со други на онлајн проекти, во социјални активности или за лични потреби.
IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјалните мрежи и дигиталните облаци;
IV-A.9	во комуникацијата со други во мултикултурниот дигитален простор да ги почитува различните учесници и да ги следи правните, културните и етичките норми во однесувањето во дигиталниот простор;
	<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>
IV-B.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење – го олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативноста и иновативноста, нуди разни можности за забава;
IV-B.2	неодговорното и неумешното користење на ИКТ има органичувања и може да носи ризици за поединецот или општеството;
IV-B.3	потенцијалите на ИКТ ќе се зголемуваат и треба да се следат и користат, но и дека треба да се има критичен однос кон веродостојноста, доверливоста и влијанието на податоците и информациите кои се достапни преку дигиталните уреди;
IV-B.4	во дигиталниот простор е важно да се обезбеди заштита на идентитетот, приватноста и емоционалната сигурност, да не се користи говор на омраза и кибернасилство и да се почитуваат правилата и нормите на комуницирање во дигиталните заедници;
IV-B.5	информациите достапни во дигиталниот простор треба да се користат етички, според дефинирани правила, и за добро на луѓето;
IV-B.6	мора да се почитува правото на интелектуална сопственост на продуктите достапни на дигиталните мрежи.

Личен и социјален развој

	<i>Ученикот/ученичката знае и/или умеет:</i>
V-A.4	да прави процена на сопствените способности и постигања (вклучувајќи ги силните и слабите страни) и врз основа на тоа да ги определува приоритетите што ќе му/и овозможат развој и напредување;
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување;
V-A.8	да го организира сопственото време на начин кој ќе му/и овозможи ефикасно и ефективно да ги оствари поставените цели и да ги задоволи сопствените потреби;
V-A.10	да применува етички начела при вреднување на правилното и погрешното во сопствените и туѓите постапки и да манифестира доблесни карактерни особини (како што се: чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина);
V-A.11	да дејствува самостојно, со целосна свесност од кого, кога и како може да побара помош;
V-A.13	да комуницира со другите и да се презентира себеси соодветно на ситуацијата;
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин;
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите;
V-A.16	да ги препознава проблемите во релациите со другите и да приоѓа конструктивно во разрешување на конфликтите, почитувајќи ги правата, потребите и интересите на сите вклучени страни;
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите;
V-A.18	да истражува, поставувајќи релевантни прашања со цел да ги открие проблемите, да ги анализира и вреднува информациите и предлозите и да ги проверува претпоставките;
V-A.19	да дава предлози, да разгледува различни можности и да ги предвидува последиците со цел да изведува заклучоци и да донесува рационални одлуки;
V-A.20	критички да ги анализира информациите и доказите според релевантни критериуми.
	<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>
V-B.3	сопствените постигања и добросостојбата во најголема мера зависат од трудот кој самиот/самата го вложува и од резултатите кои самиот/самата ги постигнува;
V-B.4	секоја постапка која ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина;
V-B.5	од начинот на кој пристапува кон решавањето на проблемите и разрешувањето на конфликтите зависи дали проблемите ќе бидат решени, односно дали конфликтите ќе бидат разрешени;

V-Б.6	успехот во животот во голема мера зависи од целите кои ќе си ги постави, а од начинот на кој ќе ги планира активностите и ќе го организира времето во голема мера зависи ефикасноста и ефективноста во остварувањето на поставените цели;
V-Б.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
V-Б.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му/и биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби;
V-Б.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика водат кон личен напредок на индивидуален и социјален план.

Техника, технологија и претприемништво

<i>Ученикот/ученичката знае и/или умее:</i>	
VII-А.3	да објасни како напредните технички и технолошки системи/продукти го подобруваат секојдневниот живот на луѓето.
<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>	
VII-Б.4	работната етика, културната чувствителност и односот кон другите се значајни за креирање и одржување позитивна работна клима.

Уметничко изразување и култура

<i>Ученикот/ученичката знае и/или умее:</i>	
VIII-А.6	да ги идентификува разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност.
<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>	
VIII-Б.4	културниот диверзитет влијае врз развојот на идентитетот на припадниците на различни култури,
VIII-Б.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување,
VIII-Б.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесува за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

<p>Тема: Портрет, карактер и професија</p> <p>Вкупно часови: 24 часа</p>	
<p>Резултати од учење:</p> <p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ги разбира информациите поврзани со физичкиот изглед и карактерните особини во текстови; 2. учествува во комуникација на конкретната тема; 3. даде опис на изгледот и карактерните особини на конкретна личност; 4. пишува текст со новонаучената лексика во кој опишува другар/другарка; 	
<p>Содржини (и поими):</p> <p>а) Јазични функции</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опишување карактерни особини <i>(Мой друг очень интересный и хороший человек. Он очень умный и много знает. Мне нравится общаться с ним. Нина очень активная и добрая девушка. Она хорошая подруга.)</i> • Изразување мислење за карактерните особини <i>(Я люблю храбрых людей. Мне нравятся творческие люди. Мне не нравятся неискренние люди.)</i> • изразување желба <i>(Я бы хотел/а дружить с добрыми и веселыми людьми. Я бы не хотел/а общаться с глупыми людьми)</i> • типични физички и карактерни особини за одредена професија <i>(Если человек хочет стать пилотом, он должен быть выносливым, устойчивым к стрессам. Для балерины нужно быть гибкой, музыкальной, обладать выразительностью движения.)</i> 	<p>Стандарди за оценување:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Помни типични фрази за опишување карактерни особини; • Пишува куси и едноставни реченици за да опише нечији карактерни особини; • Учествува во дијалог преку поставување или одговарање на куси прашања поврзани со нечиј карактер; • Помни јазични структури за искажување мислење и желба; • Применува усвоени комуникативни модели за изразување мислење за карактерните особини • Одговара на прашања поврзани со сопствено мислење за одредени карактерни особини • Применува правилни јазични структури за искажување желба; • Набројува физички и карактерни особини типични за одредена професија; • Поставува и одговара на прашањата за предиспозициите за одредена професија; • Креира краток текст со опишување на физичките и карактерните особини за идната посакувана професија;
<p>б) Лексички единици</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Помни придавки што се користат при опис на нечиј карактер и физички изглед;

<ul style="list-style-type: none"> • Придавки што се користат за опис на карактер (<i>добрый, злой, активный, пассивный, умный, глупый, сильный, слабый, интересный, хороший, фантазёр, чувствительный, ленивый, трусливый, легкомысленный, нерешительный, трудолюбивый, весёлый, честный</i>) • Именки што означуваат професија (<i>повар, врач, архитектор, программист, юрист, преподаватель, переводчик, дизайнер, маркетолог</i>) • Именки што означуваат професии на иднината (<i>специалист в области искусственного интеллекта, архитектор зеленого города, эксперт по разработке роботов</i>) • Лексеми што означуваат физички изглед (<i>высокий, толстый, широкоплечий, стройная, длинноногая, выразительные черты лица, голубоглазая, каштановые волосы, тонкая талия</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> • Учествува во дијалози со правилна употреба на лексеми за опишување на карактерни и физички особини; • Составува искази со употреба на новонаучените лексеми од дадената тематика; • Препознава именки што означуваат професија; • Креира текст со цел опишување на одредена/посакувана професија; • Опишува карактерни особини и/или физички изглед на типичен претставник на одредена професија по избор.
<p>в) Граматички содржини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прашални заменки (Какой, какая, какое, какие? Какой это человек? Какой у нее характер?) • Суперлатив кај придавките <ul style="list-style-type: none"> - Проста форма (<i>хороший-лучший, плохой- худший, высокий-высочайший, маленький-наименьший, низкий-нижайший, строжайший, величайший, способнейший, крупнейший</i>) - Сложена форма (<i>самый большой, самый сильный, самая быстрая, самое умное</i>); • Кратка форма на придавките: (<i>счастлив, счастлива, счастливо, счастливы, доволен, довольна, довольно, довольны</i>) • Усогласување на придавки со именките по род и број; • Можен начин кај глаголите (<i>мог бы, хотел бы</i>); 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознава прашални заменки во дадени реченици и куси текстови; • Формира кратки реченици со употреба на прашални заменки; • Ги помни правилата за образување на проста и сложена форма за суперлатив кај придавките; • Креира реченици со правилна употреба на проста и сложена форма на суперлатив; • Раликува употреба на кратка и долга форма на придавките; • Креира реченици со правилна употреба на кратката и долгата форма на придавките; • Пишува краток текст за опис на карактерни и физички особини со употреба на правилна форма за род и број на придавките и именките; • Препознава форма на можен начин кај глаголите; • Образува реченици со правилна употреба на можен начин;

г) Содржини за дискусија:

- Популарни професии во двете земји;

- Ги споредува најпопуларните професии на луѓето во Русија и во Македонија;
- Опишува професии и predispositions на луѓето за вршење на одредена професија, која отсуствува во една од земјите;

Примери за активности:

- Активност за активирање на предзнаењата на учениците - учениците ги активираат предзнаењата од мајчиниот јазик на конкретна тема, а потоа на табла ги пишуваат зборовите на руски јазик и составуваат реченици со новите зборови.
- Работа во групи. Учениците поделени во групи опишуваат надворешен изглед на лице со помош на постери, списанија. Прават колаж, а потоа составуваат кратки реченици со веќе усвоената лексика и го опишуваат карактерот на лицето. Изработените колажи ги презентираат и самооценуваат.
- Учениците добиваат картички со составните делови на една прашална или исказна реченица и ги подредуваат по правилен редослед елементите во реченицата.
- Наставникот им дели на учениците улоги. Во зависност од големината на групата улогите може да се повторуваат. Учениците ги играат улогите по дадени модели и потоа добиваат инструкција да ги опишат карактерните особини на ликот чија улога ја драматизирале.
- Учениците одговараат на дадени прашања преку коишто ги опишуваат своите другари, родители, идоли. Одговорите на прашањата ги запишуваат во тетратките, потоа дискутираат дали тие карактерни особини се позитивни или негативни.
- Наставникот ги дели учениците во групи. Секоја група добива картички со зборчиња. Учениците треба да состават реченици од измешаните картички. Потоа речениците ги преведуваат од руски на мајчин јазик. Речениците ги запишуваат на табла. Победник е групата која ќе состави најмногу реченици во зададеното време.
- Работа во парови. Учениците во парови дополнуваат прашални зборови во реченици со празнини, кои им ја поставил наставникот. Потоа одговараат на прашањата.
- Учениците работат во групи при што едниот пар добива работен лист со одговори и податоци кои треба да ги искористи за поставување прашања, а другиот пар добива работен лист со прашања и податоци кои треба да ги искористи за давање одговори на поставените прашања. На крај од вежбата паровите ги споредуваат работните листови.
- Учениците во парови составуваат краток дијалог со куси едноставни реченици со правилна употреба на прашалните заменки. Дијалозите ги составуваат и потоа истите ги читаат.
- Учениците вметнуваат претходно дадени зборови на празни места во реченицата.
- Квиз: Учениците се поделени во групи. Една група запишува на ливче позната личност и истото го дава на наставникот. Учениците од групата која замислила позната личност одговараат со точно/неточно, а другите групи поставуваат прашања и погодуваат за која личност се работи. Победува групата која со најмалку прашања ќе го открие ликот од другата група. Потоа победничката група запишува на ливче позната личност а останатите погодуваат. Играта се повторува според потребите и времето на располагање. Може да се користи за различни теми.
- Учениците го опишуваат најдобриот другар користејќи ги новонаучените придавки за опис на карактер.

- Учениците во парови добиваат работни листови со вежба во која даваат потврдни или одречни одговори.
- Учениците составуваат кратки реченици со употреба на прашални заменки, истите ги запишуваат на табла.
- Употребувајќи ги формите на суперлативот , поделени во групи учениците прават проекција на најдобриот другар, потоа еден од групата презентира.
- Учениците препознаваат информации со вежби за повеќечлен избор во кус текст.
- Секој ученик извлекува една картичка со придавка или сложена форма на компаратив кај придавките . Учениците слободно се движат низ училницата, си ги покажуваат картичките и го наоѓаат својот пар. Од зборчињата што ги поврзале составуваат реченици. Речениците ги запишуваат на табла.
- Учениците индивидуално пополнуваат празни места во реченици и ги усогласуваат именките и придавките по род и број.
- *Игра меморија.* Учениците добиваат ливчиња со поими, на мајчин јазик и на руски јазик, кои означуваат карактерни особини. Ги наоѓаат паровите-еквивалентни зборови на двата јазика. Паровите-еквивалентните зборови од двата јазика ги лепат на хамер. Хамерот може да се изработува за различни теми, со што ќе се изработи дополнителен дидактички материјал.
- Работа во групи. Групите треба да формират прашање соодветно на однапред зададени одговори. Прашањата ги запишуваат на табла.
- Работа во парови. Учениците во крстозбор ги допишуваат новонаучените лексеми . Оној пар што прв ќе го потполни крстозборот е победник. Вежбата може да се повторува за различни теми и онолку пати колку што дозволува времето.
- Игра бесилка. Наставникот пишува збор со одредени празни полиња кој означува некој нов поим, а учениците се обидуваат да го погодат зборот, дополнувајќи ги буквите кои недостасуваат во зборовите. Ученикот кој ќе го погоди зборот пишува нов збор на табла, а другите погодуваат. Играта се повторува спрема потребите.
- Работа во групи. Учениците играат улоги според дадени модели - професии;
- Учениците пишуваат краток едноставен состав според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот за омилените професии или професиите на иднината;
- Проектна задача – Учениците се делат во групи и секоја група истражува за различни професии. Потоа учениците дискутираат за позитивните и негативните страни на професиите.

Тема: **Секојдневен живот**

Вкупно часови: 24 часа

Резултати од учење:

Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да:

1. разбере текст поврзан со нарачување храна во ресторан или со достава;
2. оствари комуникација во продавница или ресторан;
3. ги наброи артиклите што може да се најдат во продавница за храна/облека/техника;
4. напише дијалог со типични фрази поврзани со купување храна/облека/техника;

Содржини (и поими):	Стандарди за оценување:
<p>а) Јазични функции:</p> <ul style="list-style-type: none"> Нарачување и плаќање (барање сметка) храна / пијалаци во ресторан, кафуле: Мы будем ужинать в ресторане. Вы готовы сделать заказ? Я закажу суп, рис, рыбу и чай. Какие соусы у вас есть? Я буду пить кофе с молоком. Что-нибудь ещё? Я хочу блины со сметаной. Это блюдо с морковью? Мы будем есть пиццу с овощами. Спасибо за заказ! Принесите счёт, пожалуйста! С вас 630 рублей. Барање/давање информации при купување во: <ul style="list-style-type: none"> продавница за храна: - <i>Дайте, пожалуйста, батон и полкило чёрного хлеба. - Возьмите и две булочки. Их только что привезли. - Хорошо, я возьму булочки. - Сколько стоит? - С вас 250 рублей. - Касса справа. - Как будете платить? - Заплату наличными. Получите сдачу, пожалуйста!</i> продавница за облека (големина, бои, броеви, количина, цена): <i>Покажите, пожалуйста, эту блузку. Вы продаёте тёплые свитеры? Все свитеры по 2000 рублей. В магазине есть разные размеры. Мне нужно купить новый свитер. Мой размер 48. Извините, вы можете мне помочь? Я могу вам помочь? Сколько стоит этот свитер? Одна тысяча девятьсот девяносто девять рублей. Это очень дорого. Какой у вас размер?</i> <i>Мне нужно вечернее платье на выпускной вечер. - Померьте вот это голубое платье. Оно Вам очень идет.)</i> продавница за техника: <i>(Я хочу купить телевизор. - У нас большой выбор и хорошие скидки. Какой процессор/размер экрана/ объём оперативной памяти Вам нужен? Мне нужен бюджетный ноутбук для учебы. Посмотрите последнее поступление. Они стоят от 30000 до 40000 рублей.)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Препознава типични искази што се користат при нарачување и плаќање во угостителски објекти; Составува искази за нарачување на омилената храна/пијалак; Формира искази со кои бара/дава информации за купување храна; Учествува во дијалози за начинот на плаќање; Поставува и одговара на прашања поврзани со купување облека; Составува кратки дијалози во кои бара облека за конкретен настан; Пишува дијалози во кои бара/дава информација во продавница за техника;
<p>б) Лексички единици:</p> <ul style="list-style-type: none"> Лексика која е поврзана со храна и пијалаци; (<i>Десерт, блины, пирог, печенье, карамель, шоколад, соль, сахар, мёд, сметана, лимон, чай, йогурт, сок, кофе</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> Помни називи на различни видови храна; Ги користи новонаучените лексеми во типични дијалози при посета на продавници и ресторани; Формира реченици со употреба на лексеми кои означуваат различни видови продавници;

<ul style="list-style-type: none"> • Продавници (<i>магазин, хлебный, кондитерский, молочный, мясной, рыбный</i>), <i>булочная, рынок, универмаг, кондитерская</i>) • Основни поими во ресторан (<i>официант/официантка, меню, счёт, блюдо, заказ, кафе, выбор, закуска, на первое, на второе, приятного аппетита</i>) • Прибор за јадење (<i>стакан, ложки, вилки, ножи, салфетки, бутылка, тарелка</i>) • Лексика што означува облека и модни додатоци (<i>брюки, джинсы, костюм, юбка, платье, рубашка, свитер, футболка, шапка, куртка, пальто</i>) • Лексика што означува технички уреди (<i>плита, холодильник, стиральная машина, соковыжималка, блинница, пылесос, кондиционер, ноутбук, принтер, флешка, наушники, зарядка, внешние жесткие диски, колонки</i>) • Лексика поврзана со нарачување производи со достава (<i>заказ, поиск в каталоге, доставка, способ оплаты: наличными или картой, возврат товара, подарочный сертификат</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Учествува во дијалози при нарачување храна и пијалак во ресторан; • Опишува омилен стил на облекување со употреба на новоначуените лексеми; • Учествува во дијалог со правилна примена на лексиката која означува технички уреди; • Преведува едноставни реченици од руски на мајчин јазик при купување онлајн;
<p>в) Граматички содржини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Глаголи <ul style="list-style-type: none"> - Просто и сложено идно време (<i>заплачу, буду платить</i>) - Глаголот <i>есть (кушать)</i> во сегашно и минато и идно време - Едносложни глаголи <i>пить, лить</i> во сегашно, минато и идно време - Заповеден начин (<i>Закажи(те) сок! Положи (те) хлеб на стол! Принеси(те), пожалуйста, меню! Пожалуйста, принеси(те) счёт!, Примерь(те)</i>) • Заменки <ul style="list-style-type: none"> - Заменки во датив во комбинација со зборовите <i>нужно, надо и нравится</i> (<i>Мне нравится пицца и салат. Мне надо пить воду. Вам нужно купить помидоры, огурцы, перец и лук. Вам надо есть фрукты. Им не нравится пицца.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ја помни формата за просто/сложено идно време на глаголите; • Пишува искази со правилна употреба на формите за идно време; • Составува куси реченици со употреба на едносложните глаголи во соодветна форма за време; • Користи правилна форма на заменката при составување едноставни безлични реченици ; • Ги препознава определените заменки во даден текст; • Креира искази со употреба на заповеден начин; • Применува правилна интонација при изговор на извични реченици; • Пишува искази со употреба на прилози за мера и степен;

<ul style="list-style-type: none"> - Заменките: весь, вся, всё, все. • Прилози - Прилози за мера и степен (<i>многу, мало, неколку, совсем, очень, достатчно</i>) 	
<p>г) Содржини за дискусија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разлики и сличности во начинот на облекување на конкретни настани и пригоди на луѓето во Македонија и во Русија. 	<ul style="list-style-type: none"> • Го споредува начинот на облекување за конкретни пригоди во двете земји; • Согледува разлики во начинот на облекување во секојдневниот живот во двете земји;
<p>Примери за активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активност за активирање на предзнаењата на учениците - учениците ги активираат предзнаењата од мајчиниот јазик на конкретна тема, на табла се пишуваат зборовите на руски јазик и потоа учениците составуваат реченица со новите зборови и ги запишуваат во сопствените тетратки. - Активност во парови. Учениците играат дијалози по улоги: продавач и купувач, визуелно стимулирани од рекламен материјал од супермаркети за кој претходно се договориле со наставникот. - Учениците се поделени во групи од 3-4 ученика. Тие од рекламните материјали на разни супермаркети сечат слики на производи со нивните цени и ги ставаат на клупите. Еден ученик ја игра улогата продавач, а другите ученици сакаат да купат одреден производ и прашуваат за цена. Потоа се менуваат улогите за секој ученик да игра улога и на продавач и купувач. Вежбата е наменета за совладување на лексиката, а темите може да се менуваат. - Играње игра – меморија: учениците поврзуваат храна и пијалаци со соодветна лексика на работни листови претходно подготвени од наставникот, а победник е оној кој прв ќе ги поврзе. - Наставникот на проектор им покажува на учениците храна и пијалаци, а тие ги именуваат и истите ги запишуваат на табла. - Учениците добиваат картички со составните делови на една прашална или исказна реченица и ги подредуваат по правилен редослед елементите во реченицата. - Наставникот им пушта аудио материјал на конкретна тема како воведен дел од наставната содржина, а учениците пред нив имаат визуелни асоцијации (слики, фотографии, асоциограми). Откако ќе го препознаат зборот, наставникот го запишува на таблата. - Учениците препознаваат информации со вежби за повеќечлен избор или точно/неточно во кус текст поврзан со ресторан и прибор за јадење. - Учениците играат интерактивни игри на тема јадења и пијалаци. - Учениците во парови добиваат работни листови со вежба во која даваат потврдни и одречни одговори поврзани со храна. - Учениците поделени во групи играат интерактивна игра за образување заповеден начин. - Учениците препознаваат информации во вежби со повеќечлен избор во кус текст на тема ресторан. - Игра бесилка: еден ученик излегува на табла, замислува некој пијалак и другите ученици погодуваат. Оној кој ќе освои најмногу поени, односно ќе погоди најголем број на букви е победник и потоа тој ја продолжува активността. 	

- Работа во парови. Секој пар влече картички со куси реченици, ги усогласува придавките и именките по род и број, потоа ги преведуваат од руски на мајчин јазик.
- Учениците играат интерактивни игри на тема ресторан. По зададено сценарио во групи си делат улоги и драматизираат. На крај од активноста се бира најдобра драматизација.
- Пополнување празни места во табели и реченици и усогласување на именките и придавките по род и број.
- Активност во парови. Учениците играат улоги (драматизираат) на тема ресторан користејќи заповеден начин.
- Најди го натрапникот- наставникот именува низа поими, од кои едниот не се вклопува во одредена категорија. Категоријата не им се нагласува претходно на учениците. Учениците треба да го откријат несоодветниот термин.
- Се формираат 2 тима. Наставникот прави серија картички на одредени теми. Еден ученик извлекува картичка и учениците од неговата група се обидуваат да го дознаат поимот поставувајќи конкретни прашања. Ако групата го погоди зборот, добива поен, во спротивно поенот оди кај другата група. Оваа вежба е наменета за повторување на вокабуларот и слободно зборување.
- Што недостига? Учениците се поделени во две групи. Пред нив има слики од храна и пијалоци. Учениците имаат задача во рок од околу 2 минути внимателно да ги разгледаат сите слики. По даденото време, еден ученик ги затвора очите, а другите од групата отстрануваат една од сликите. Потоа ученикот треба да каже која слика недостасува и да ја опише. Ако погрешно поенот оди кај другата група. Оваа игра може тематски да се прилагодува.
- Работа во групи. Групите треба да формираат прашање соодветно на однапред зададени одговори. Прашањата ги запишуваат на табла.
- Работа во парови. Учениците во крстозбор ги допишуваат новонаучените лексеми. Оној пар што прв ќе го потполни крстозборот е победник. Вежбата може да се повторува за различни теми и онолку пати колку што дозволува времето.
- Игра бесилка. Наставникот пишува збор со одредени празни полиња кој означува некој нов поим, а учениците се обидуваат да го погодат зборот, дополнувајќи ги буквите кои недостасуваат во зборовите. Ученикот кој ќе го погоди зборот пишува нов збор на табла, а другите погодуваат. Играта се повторува спрема потребите.
- Што недостига? Учениците се поделени во две групи. Пред нив има слики од различни делови облека. Учениците имаат задача во рок од околу 2 минути внимателно да ги разгледаат сите парчиња облека. По даденото време, еден ученик ги покрива очите, а другите во групата отстрануваат една од сликите. Потоа ученикот треба да каже кое парче облека недостасува и да го опише колку може попрецизно (боја, модел). Ако ученикот погрешно, другата група добива поен. Играта се повторува со секој ученик/ученичка од групата. Оваа вежба е за повторување на вокабуларот, како и на меморијата, и може тематски да се прилагоди.
- Работа во групи. Учениците се делат во две групи. Секоја група составува прашања за интервју на тема: што е за вас модерно. Потоа групите се интервјуираат меѓусебно.
- Учениците составуваат прашања за интервју на тема мода, потоа се делат во парови и се интервјуираат помеѓу себе. Потоа учениците дискутираат за различните стилови на облекување кај младите.
- Учениците изработуваат илустративен постер за модата и истиот го презентираат.

- Проектна задача – Групно истражување за животот на младите во Русија и во Македонија. Учениците се делат во две групи, едната истражува за Македонија, а другата за Русија и сами избираат на кој начин ќе ги презентираат резултатите до кои дошле. По презентацијата на резултатите, преку дискусија, учениците го споредуваат животот на младите во Русија и во Македонија.

Тема: **Моменти за празнување**

Вкупно часови: 24 часа

Резултати од учење:

Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да:

1. разбере информации поврзани со прифаќање/одбивање на покана;
2. бара информации и одговара на прашања за карактеристични празници и традиции во двете земји;
3. опише храна која е составен дел од свечената трпеза за одреден настан или пригода;
4. напише покана, честитка, извинување, заблагодарување;

Содржини (и поими):

Стандарди за оценување:

а) Јазични функции:

- Честитање роденден, празник и значаен настан (*С днём рождения! Поздравляю с днем рождения! Желаю здоровья, успехов, счастья; С Новым годом! С новым счастьем! С 8 марта! С новосельем! Добро пожаловать! С приездом! Хочу пожелать тебе всего самого лучшего! Желаю тебе/вам всего хорошего!*)
- Заблагодарување за добиена честитка (*Большое спасибо. Благодарю тебя/вас. Очень признателен/признательна за внимание*)
- Поканување и прифаќање/одбивање на поканата (*Приглашаю Вас на день рождения/ новоселье/ на чай. - Спасибо. Обязательно приду. - Извините, но я очень занят/не смогу прийти.*)
- Типична празнична трпеза (*На день рождения всегда печем торт/пирого. Подаем к праздничному столу салаты, закуски и горячее блюдо. Что должно включать в себя праздничное меню? Какие блюда подают на праздничный стол?*)
- Изразување здравица во различни прилики (*За здоровье! За успехи! Горько! Желаем счастья молодоженам!)*)

- Ги помни типичните искази за честитање роденден или празник;
- Формира правилни искази за честитање и заблагодарување во усна и/или писмена форма;
- Составува покана и/или честитка за одреден настан по избор;
- Пишува кратки дијалози во кои прифаќа или одбива покана;
- Опишува конкретна празнична трпеза;
- Составува реченици за изразување здравица во различни прилики;

б) Лексички единици:

- Називи на празници и значајни настани (*Рождество, Пасха, Масленица, Новый год, свадьба, день рождения, юбилей, новоселье, выпускной*)
- Лексика поврзана со празнување (*отметить, встретить, праздновать, торжество, гости, юбиляр, именинник, поздравления*)
- подготовка и рецепти за традиционални јадења (*кулич, пасха, готовить салат Оливье, окрошка, лепить пельмени, варить борщ, торт Наполеон, медовик, печь блины, жарить курицу*)

- Помни лексика поврзана со празници, значајни настани и традиционални јадење;
- Креира текст за опис на конкретен празник/настан со употреба на новонаучената лексика;
- Учествува во дијалог во врска со одбележување на празник/настан;
- Формира реченици со употреба на називи на традиционални јадења;
- Пишува текст во кој го опишува процесот на подготовка на традиционално јадење;

<p>в) Граматички содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инструментал со предлогот с (<i>С Новым годом! С праздником!</i>) • Прилози за време (<i>летом, зимой, весной, после, сейчас, иногда, вчера, завтра, ежедневно, всегда;</i>) • Прилози за место (<i>здесь, там, туда, близко, низко, далеко</i>) • Промена на глаголите: желать, поздравлять, отмечать, праздновать; получить/отправить, готовить, печь, жарить • Редни броеви за означување дата и возраст (<i>Приглашаю тебя 12-того октября в 8 часов вечера на день рождения! Поздравляю тебя с четырнадцатилетием!</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Составува куси честитки со употреба на инструментал со предлогот с/со; • Употребува прилози за време и место во пишан текст; • Користи правилна форма од глаголите од соодветната тематика во дијалози; • Пишува реченици со употреба на правилна лична форма од глаголите; • Образува реченици со употреба на редни броеви;
<p>г) Содржини за дискусија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разликите и сличностите во одбележувањето на празниците и свечените пригоди во Македонија и Русија. 	<ul style="list-style-type: none"> • Го споредува начинот на одбележување на празниците во Русија и во Македонија; • Прави разлика во начинот на одбележување на одредени свечени пригоди; • Опишува типично одбележување на руски празник;
<p>Примери за активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Игра меморија.</i> Учениците добиваат ливчиња со поими, на мајчин јазик и на руски јазик, кои ги означуваат храна, пијалаци, празници, традиции. Ги наоѓаат паровите-еквивалентни зборови на двата јазика. Потоа поимите заедно со еквивалентите ги запишуваат во табела на табла. - Работа во групи. Наставникот ги дели учениците во групи и на секоја група им дели претходно подготвени картички. Учениците изработуваат постер за празниците, користејќи ги дадените зборови од картичките. - Активност за активирање на предзнаењата на учениците - учениците ги активираат предзнаењата од мајчиниот јазик на конкретна тема, а потоа на табла се пишуваат зборовите на руски јазик и потоа учениците составуваат реченица со новите зборови. - Работа во парови. Секој пар влече картички со куси реченици кои ги толкуваат од руски на мајчин јазик. - Подредување зборови во кратки реченици и слики по логичен редослед. - Во даден временски период, учениците пополнуваат празни места во табели и реченици со усогласување на именките и придавките по род и број. - Учениците пополнуваат формулар во кој опишуваат омилен празник. - Учениците работат во групи при што едниот пар добива работен лист со одговори и податоци кои треба да ги искористи за поставување прашања, а другиот пар добива работен лист со прашања и податоци кои треба да ги искористи за давање одговори на поставените прашања. На крај од вежбата паровите ги споредуваат работните листови. 	

- Учениците добиваат картички со описни и односни придавки секој влече и има за задача да состави едноставна-проста реченица.
- Учениците изработуваат постер преку кој ги презентираат омилените празници.
- Учениците индивидуално пишуваат писмо до непознато другарче во кое го опишува својот омилен празник.
- Учениците препознаваат информации во вежби со повеќечлен избор во кус текст.
- Учениците во парови добиваат работни листови со вежба во која даваат потврдни и одречни одговори.
- Учениците добиваат картички со составните делови на една прашална или исказна реченица и ги подредуваат по правилен редослед елементите во реченицата.
- Работа во парови. Секој пар влече картички со куси реченици кои ги толкуваат од руски на мајчин јазик.
- Погодување преку цртање: учениците работат во две групи. Тие добиваат купче картички од наставникот на кои се напишани поими. Ученикот од група 1 црта приказ од поимот на табла. Ако неговата група го погоди поимот, добива поен, во спротивно поенот го добива групата 2. Оваа игра е наменета за повторување и утврдување на новостекнатиот вокабулар и може да се користи после секоја наставна единица, односно по секое тематско проширување на вокабуларот.
- Брзи датуми: Учениците работат во групи. Секоја група има по две пликот. Во едниот има картички со датуми кои се запишани нумерички, во вториот картички со датуми кои се запишани со зборови. Учениците треба за одредено време да ги пронајдат паровите. Побрзите победуваат.
- *Опишување на омилениот празник.* Учениците индивидуално изработуваат презентација за омилениот празник и потоа дискутираат на оваа тема.
- Пантомима – еден ученик покажува некоја активност во слободно време, а другите погодуваат.
- Учениците изработуваат покана и честитка на тема, роденден, честитање празник, значаен настан. Во зависност од условите честитките може да бидат и електронски.
- Работа во парови: Учениците извлекуваат картичка со слика на традиционално јадење и го опишуваат пред партнерот од парот користејќи усвоена и новонаучена лексика, а тој треба да погоди за кое јадење се работи.
- Наставникот прави картонски круг со стрелка во средината. На кругот има неколку полиња на кои се напишани прилози за време и место (*летом, зимой, весной, после, сейчас, иногда, вчера, завтра, ежедневно, всегда, здесь, там, туда, близко, низко, далеко*). Учениците седат во круг и еден по друг ја вртат стрелката на кругот. Формираат кратка реченица со зборот каде што свртела стрелката, а ученикот спроти нив, ја запишува на табла. Наставникот е модератор и дава инструкција колку пати ќе се сврти тркалото.
- Пишување куси приказни: Учениците се делат во три групи. Секоја група добива по една тема (празник). Учениците во групата пишуваат 10 реченици на дадената тема со цел да ги поврзат во куса приказна. Секоја група потоа ја чита својата приказна за дадената тема пред одделението.
- Работа во групи. Наставникот ги дели учениците во неколку групи. Секоја група подготвува драматизација по претходно подготвените и зададени улоги од наставникот.
- Учениците изработуваат покана и честитка на тема роденден.
- Пишување краток едноставен состав според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот;

- Проектна задача – Групно истражување за традициите и празниците во Русија и во Македонија и изработка на презентација. Учениците дискутираат за сличностите и разликите во празнувањата во двете земји.

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЃУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставникот/наставничката обезбедува инклузивност преку вклучување на сите ученици во сите активности за време на часот. Притоа, овозможува секое дете да биде когнитивно и емоционално ангажирано преку користење на соодветни методички приоди (индивидуализација, диференцијација, тимска работа, соученичка поддршка). При работата со учениците со попреченост применува индивидуален образовен план (со прилагодени резултати од учење и стандарди за оценување) и секогаш кога е можно користи дополнителна поддршка од други лица (лични и образовни асистенти/ки, образовни медијатори/ки, татори/ки волонтери и професионалци од училиштата со ресурсен центар). Редовно ги следи сите ученици, особено оние од ранливите групи, за да може навремено да ги идентификува тешкотиите во учењето, да ги поттикнува и поддржува во постигнувањето на резултатите од учењето.

При реализација на активностите наставникот/наставничката еднакво ги третира и момчињата и девојчињата, при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс во однос на полот. При избор на дополнителни материјали во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родово рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Секогаш кога е можно наставникот/наставничката користи интеграција на темите/содржините/поимите при планирањето и реализацијата на наставата. Интеграцијата овозможува учениците да ги вклучат перспективите на другите наставни предмети во она што го изучуваат во овој наставен предмет и да ги поврзат знаењата од различните области во една целина.

ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши врз основа на дадените стандарди за оценување со позитивно нагласување на постигнатиот напредок на учениците за владеење на јазикот, а не негативно истакнување на недостатоците. Бидејќи во осмо одделение по предметот Руски јазик учениците ги совладуваат сите четири јазични вештини: слушање со разбирање, читање со разбирање, говорење (говорна интеракција и продукција) и пишување (писмена интеракција и писмена продукција), наставникот/наставничката ги следи и оценува:

- усните одговори на прашања поставени од наставникот/-чката или од соучениците и учеството во куси дијалози со примена на усвоениот вокабулар;

- вербалното и невербалното реагирање по слушнат исказ;
- читањето и разбирањето на куси слушнати и/или пишани искази и куси дијалози, куси едноставни песни;
- правилното пишување на зборови, реченици и куси дијалози, како и пишување по звучен модел - диктат;
- правилното пишување на реченици и едноставни текстови на позната тематика;
- индивидуалните и групните изработки на проектни задачи (постери, илустрации, презентации, дневници...);
- домашните задачи.

По завршување на учењето на секоја тема, ученикот добива бројчана сумативна оценка за постигнатите стандарди за оценување. Сумативната оценка се изведува како комбинација од резултатот постигнат на тест на знаење и оценката за напредувањето констатирана преку различните техники на формативно оценување. Во текот и на крајот од учебната година ученикот добива бројчани оценки.

Почеток на имплементација на наставната програма	
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието
Согласно член 30, став 3 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19 и 229/20) министерот за образование и наука ја донесе наставната програма по предметот <i>Руски јазик</i> за VIII одделение.	бр. _____ _____ година Министер за образование и наука, _____